

1. Inleiding

In Nederland vestigen Caribische Nederlanders zich voornamelijk in gemeenten waar al sprake is van een concentratie van Caribische Nederlanders. Eemsdelta is één van die 22 gemeenten. In onze gemeente hebben we in toenemende mate te maken met een toestroom van nieuwe gezinnen uit het Caribische gebied, vooral uit Curaçao. Zij melden zich bij een van de loketten in de gemeente met een vraag om huisvesting en/of inkomen. Het gaat bij de toestroom om mensen die voorafgaand aan hun komst naar Nederland niet of nauwelijks voorbereidingen hebben getroffen en geen onderdak hebben geregeld. Ook zijn er minderjarige kinderen bij betrokken.

Wij merken dat huishoudens met een Caribische achtergrond een andere hulpvraag hebben dan het grootste deel van onze inwoners. Ook is het vaak moeilijk om een scherp beeld te krijgen van de hulpvraag. Na inschrijving bij de gemeente is het moeilijk contact te krijgen. Ook zien we dat er gezinnen zijn die zich niet of relatief laat melden bij de gemeente en dat er sprake is van veel verhuisbewegingen met de andere concentratiegemeenten. Tijdige signalering van de hulpvraag kan er juist voor zorgen om problemen te voorkomen.

De afgelopen jaren zijn we in de voormalige gemeente Delfzijl mede door de inzet van een gezinscoach, meer achter de voordeuren gekomen bij verschillende Caribische gezinnen. Ook is er sprake geweest van een groepsaanpak met Antilliaanse jongeren. Hierdoor hebben we een iets beter beeld van de problematiek. De (ook landelijke) ervaring leert dat deze gezinnen te weinig baat hebben bij de reguliere aanpak van de hulpverlening die voor hun open staat. Het is grotendeels een cultuurspecifiek vraagstuk. Wij willen daarom binnen de gemeente Eemsdelta deze gezinnen extra ondersteunen met een integrale aanpak die past bij hun cultuur. Daarbij is het van belang 'vooraf' te acteren in plaats van 'achteraf' te reageren. In deze notitie 'Aanpak problematiek binnen Caribische gemeenschap in Eemsdelta' staat ons een tweesporenbeleid voor ogen: een algemene voorziening voor nieuwkomers en een plan van aanpak voor die gezinnen die hier al wonen en vastlopen, overlast veroorzaken of sociale problemen hebben.

De vastgestelde kaders

Binnen de gemeente Eemsdelta zijn al een aantal kaders door de raad vastgesteld zoals in het visiedocument 'Eemsdelta is dichtbij', het coalitieakkoord en het college uitvoeringsprogramma. In het coalitieakkoord zijn de ambities vastgelegd om voor alle inwoners passende zorg en ondersteuning te bieden en om perspectief te bieden op scholing en werk en zorg te dragen voor een veilige leefomgeving. Er wordt meer ingezet op preventie, vroegsignalering en het versterken van de informele netwerken. Deze aanpak gaat op deze elementen in, specifiek voor die gezinnen waarvoor de reguliere aanpak niet doeltreffend is.

Leeswijzer

Deze notitie gaat dieper in op de huidige situatie en problematiek, de aanpak, samenwerking en de acties om deze gezinnen te helpen binnen het huidige systeem. Het beschrijft ook het juridische kader waarin de gemeente kan opereren zoals de bestuursrechtelijke en bestuurlijke maatregelen.

2. Cijfers en data

In Noord-Nederland wonen in de gemeente Groningen 12,3% inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond en in Leeuwarden is 9,2%. De voormalige gemeente Delfzijl neemt met 10% niet-Westerse migranten de tweede plaats in Noord-Nederland.

Er is in Eemsdelta voor Noord- Nederlandse begrippen sprake van een relatief grote groep gezinnen die afkomstig is uit het Caribische gebied. Daarbij gaat het om gezinnen waarvan tenminste één gezinslid de Nederlandse nationaliteit heeft. In Eemsdelta wonen ongeveer 1100 mensen van Caribische komaf. Ruim 60% daarvan is in het Caribische gebied geboren. De overige bijna 40% zijn in Nederland geboren kinderen waarvan één of beide ouders zijn geboren in het Caribische gebied. Binnen deze bevolkingsgroep bestaan relatief veel problemen, waaronder maatschappelijke problematiek, overlast en criminaliteit.

Niet-westerse migratieachtergrond 2018
Per gemeente

Percentage van de bevolking

1 - 5
5 - 10
10 - 15
15 - 38

Bron: CBS StatLine

12 tot 18 jarigen komen vaker als verdachte met de politie in aanraking dan oudere Antillianen. Geweld onder Antilliaanse criminelen is een bekend verschijnsel, gebruik van en handel in drugs geldt als belangrijkste oorzaak van deze problematiek. Door de jaren heen zijn wel golfbewegingen zichtbaar. Het aantal geweldsincidenten is grillig, maar we zien wel een professionalisering van de criminele activiteiten. Caribische Nederlanders komen vijf keer zo vaak dan gemiddeld als verdachte van een misdrijf in aanraking met de politie. Duidelijk is verder dat wanneer de doelgroep geen stabiele basis heeft, zoals huisvesting en de juiste zorg, ze snel in de illegaliteit belanden en in aanraking komen met criminaliteit.

Leerlingen met een Caribische herkomst zien we veel vaker in de lagere regionen van het onderwijs; er is sprake van oververtegenwoordiging als het gaat om voortijdig schoolverlaten, werkloosheid en uitkeringsafhankelijkheid. Dit beeld is niet nieuw en zeker niet uniek voor de gemeente Eemsdelta.

3. Huidige situatie

De ervaringen van diverse professionals in onze gemeente laten zien dat de Caribische Nederlanders grote moeite hebben aansluiting te vinden bij de Nederlandse samenleving. De achtergrond en de aard van de problematiek waar zij mee te maken hebben is hardnekkig en ingewikkeld. Ze komen met andere (en soms verkeerde) verwachtingen naar Nederland, beheersen de taal niet voldoende en een deel is minimaal opgeleid. Deze cultuurverschillen maken dat het in de huidige situatie nodig is om vroegtijdig en het liefst al voor de inschrijving eventuele problematiek inzichtelijk wordt gemaakt.

3.1 Toestroom naar Eemsdelta

Er zijn vele krachten die samen komen binnen de gemeenschap, veel ook uit het zicht van de samenleving en van maatschappelijke partners. Landelijk is bekend dat een deel van de gemeenschap zich niet inschrijft bij de gemeente waar ze verblijven. Soms bewust, soms onbewust. Ook in de gemeente Eemsdelta herkennen we dit. Bovendien is in deze gemeenschap sprake van een voortdurende verhuizing van de ene naar de andere 'concentratiegemeente'. Dit maakt nationale afstemming te meer noodzakelijk.

Landelijk zijn er sinds 2019, zoals gesignaleerd door sociale wijkteams en/of de maatschappelijke opvang, in toenemende mate vragen van mensen die afkomstig zijn vanuit Caribisch Nederland over huisvesting en inkomen. Het betreft gezinnen met de Nederlandse nationaliteit, die onvoorbereid

vertrekken naar Nederland. Rijk en gemeenten zouden hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten dragen voor deze problematiek, maar in de praktijk houdt de rijksoverheid zich afzijdig en zijn het de gemeenten die voor de oplossing van de problemen opdraaien. Ook is er onvoldoende afstemming tussen de gemeenten. In Noordelijk verband hebben Groningen, Leeuwarden en Eemsdelta samenwerking gezocht.

3.2 Maatschappelijke problematiek, Overlast en Criminaliteit

Een gedeelte van de Caribische gemeenschap in de gemeente Eemsdelta kan zich prima redden. Echter bij een aanzienlijk deel is sprake van grote, vaak structurele, problemen. Uit onderzoeken in het verleden, bijvoorbeeld de monitor 'Antilliaanse Nederlanders in Groningen', blijkt dat Caribische Nederlanders op alle genoemde terreinen (onderwijs, arbeid, uitkering en criminaliteit) een afwijkende –minder gunstige– positie hebben in vergelijking met de totale bevolking.

Hulpverleners signaleren relatief veel jonge alleenstaande moeders die niet kunnen terugvallen op een goed sociaal netwerk.

3.2.1. Seksualiteit, jonge moeders

Binnen de Caribische gemeenschap komen jonge alleenstaande moeders vaker voor. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te voeren, maar één van de redenen is dat het gesprek over seksualiteit en anticonceptie weinig wordt gevoerd. Er heerst een taboe, maar ook kennistekort bij jongeren en hun ouders. Vooral bij de jonge vrouwen is er weinig seksuele weerbaarheid¹. Ze hebben vaker abortus ondergaan in vergelijking met hun leeftijdgenoten uit andere culturen.

3.2.2. Gezinsamenstelling en gezinsproblematiek

In Caribische gezinnen groeien meer kinderen op bij hun alleenstaande moeder dan in andere culturen. De gezinsamenstelling kan daarbij verschillen. Nederlandse gezinnen bestaan veelal uit 1 of 2 ouders/verzorgers en diens eigen (aangenomen) kinderen. Binnen Caribische gezinnen hoeft dit niet het geval te zijn. Het is daar meer normaal dat de vader minder prominent aanwezig is binnen het gezin. Kinderen in het gezin kunnen andere vaders of moeders hebben. Tevens is het meer normaal dat andere gezinsleden zoals oma, opa, tante of oom in huis komen wonen.

In sommige gevallen kan een mindere stabiele gezinsamenstelling ook leiden tot ongewenste situaties. Dit zien we bij deze Caribische gezinnen ook terug. Ouders zijn minder vaak een rolmodel voor hun kinderen, er is minder ouderlijk toezicht en ouderlijk gezag in het gezin. Het accepteren van gezag is dan ook moeilijk voor de jongeren.

Ook de omgang met elkaar binnen het gezin verschilt bij Caribische Nederlanders ten opzichte van wat in de Nederlandse cultuur normaal wordt geacht. De 'corrigerende tik', fysieke handelingen en stevige ruzies worden binnen de Caribische cultuur meer getolereerd. Huiselijk geweld, zoals wij dat in Nederland definiëren, komt binnen deze huishoudens dan ook relatief vaker voor.

3.2.3. Financiële situatie en werkgelegenheid

In Nederland zijn problemen binnen het gezin en in huishoudens te herleiden naar de financiële situatie. Voor Caribische Nederlanders geldt dit ook. Wanneer er geen stabiele basis is, zoals huisvesting, juiste zorg, financiële weerbaarheid en/of financiële gezondheid, dan zal men snel(-ler) in de illegaliteit belanden en in aanraking komen met criminaliteit.

Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een

¹ "Je bent seksueel weerbaar als je controle en regie hebt over je eigen seksualiteit. Het gaat over het vermogen om keuzes te maken, wensen en grenzen te uiten en om verantwoordelijkheid nemen voor je gedrag en de gevolgen daarvan." (Meulmeester e.a., 2008)

<https://www.seksuelevorming.nl/themas/definitie-seksuele-weerbaarheid>

arbeidsbeperking. Aan een bijstandsuitkering zijn voorwaarden verbonden. Het betreft bijvoorbeeld de verplichting om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te zoeken, te aanvaarden en te behouden. Daarnaast is er de verplichting om gebruik te maken van een aangeboden voorziening gericht op arbeidsinschakeling (re-integratievoorziening), waaronder begrepen sociale activering. Als een cliënt niet meewerkt aan een re-integratietraject kan de gemeente een maatregel opleggen, variërend van een waarschuwing tot een korting van maximaal 50%.

Ongeveer 2,2% van onze inwoners heeft een Caribische achtergrond, maar bij de mensen die zijn aangewezen op ondersteuning vanwege de Participatiewet is het aandeel van Caribische Nederlanders ongeveer 10%.

3.2.4. Onderwijspositie en opleidingsniveau

De onderwijspositie van Caribische leerlingen in de gemeente Eemsdelta is niet florissant. Er zijn veel signalen van kinderen die vastlopen, zowel op de basisscholen als het voorgezet onderwijs, door taalachterstanden en gedragsproblemen. Cijfers hierover zijn niet beschikbaar omdat scholen dit niet op deze manier registreren. Een deel van de kinderen volgt onderwijs in een Internationale Schakelklas (ISK) vanwege het gebrek aan kennis van de Nederlandse taal. Het ISK krijgt hiervoor geen financiering vanuit het rijk en vraagt een bijdrage van de gemeente vanwege de oplopende aantallen. In een aantal gevallen gaat het om kinderen die niet staan ingeschreven bij de gemeente, maar wel worden aangemeld bij het ISK.

Niet zelden is sprake van LVB-problematiek (licht verstandelijke beperking), beperkte zelfredzaamheid en gebrekkige weerbaarheid. LVB-problematiek wordt vaak moeilijk onderkend, maar is van grote invloed. Specifieke problemen hierbij zijn gemakkelijke beïnvloedbaarheid, korte termijn denken, snel agressief worden, omdat men zaken niet begrijpt, en verslavingsgevoeligheid.

3.3 Criminele activiteiten, overlast en probleemlocaties

3.3.1. Professionalisering van de criminele activiteiten

Geweld onder criminelen van Caribische achtergrond is niet nieuw. Gebruik van en handel in drugs geldt als belangrijkste oorzaak van deze problematiek. Door de jaren heen zijn golfbewegingen zichtbaar. Het aantal geweldsincidenten is grillig, maar de politie ziet een professionalisering van de criminele activiteiten. Ook andere partijen zoals Reclassering, MJD en Actiecentrum Veiligheid en Zorg maken zich meer zorgen dan in voorgaande jaren. Ook zij zien het geweld toenemen en de jonge jeugd vaker betrokken worden.

Caribische Nederlanders komen vaker als gemiddeld als verdachte van een misdrijf in aanraking met de politie. Duidelijk is verder dat wanneer de doelgroep geen stabiele basis heeft, zoals huisvesting en de juiste zorg, ze snel in de illegaliteit belanden en in aanraking komen met criminaliteit.

Conflicten (onderling) worden beslecht door het plegen van openlijke geweldpleging, bedreiging en mishandeling en soms door op elkaar te schieten of een mes te trekken. Daarnaast bestaat breed het beeld dat het crimineel gedrag bij jongeren harder wordt en dat ze moeilijk benaderbaar zijn voor autoriteiten en hulpverlening.

3.3.2. Overlastsituaties

Na diverse incidenten en aanhoudende overlastsituaties is de inzet van de politie sterk geïntensiveerd. Met als doelstelling dat de informatiepositie van het basisteam wordt verbeterd en er meer grip op de doelgroep wordt verkregen.

Tot slot zien we de betrokkenheid van een harde kern van wat oudere Caribische Nederlanders bij overlastsituaties in de openbare ruimte en druggerelateerde criminaliteit. In toenemende mate sluiten ook jongeren hier bij aan.

3.4 Probleemlocaties in Eemsdelta

Daarnaast is er sprake van samenscholing en intimidaties ten tijde van diverse evenementen en stapavonden. Hierbij zijn overigens ook rivaliserende jongerengroepen betrokken. Bij deze samenscholingen of het rondhangen in overlastgebieden wordt door bewoners geklaagd over het vele schreeuwen, intimidaties op straat en dealen van drugs. Veelal zijn de overlastveroorzakers mannen en of jongens. Dat doet zich voor in delen van Delfzijl Noord, maar soms ook in Tuikwerd en op locaties in Appingedam.

De Borkumerrif is een straat met relatief grote populatie Caribische Nederlanders. Wijkbewoners, BOA's, buurtconciërges van Acantus en politieagenten die zich in deze straat bevinden worden geïntimideerd. Bewoners ervaren overlast en voelen zich niet veilig om meldingen te doen.

Om de rust en veiligheid terug te brengen is begin dit jaar een taskforce samengesteld om de problematiek in deze specifieke straat aan te pakken. Verschillende partijen, Acantus, Cadanz Welzijn, gemeente en politie, trekken gezamenlijk op om het proces van verslechtering van de leefbaarheid te keren. De bewoners van de straat en de wijk is nadrukkelijk gevraagd om incidenten te melden om dossiervorming mogelijk te maken.

3.5 Bestuursrechtelijke en Bestuurlijke Maatregelen

Momenteel worden er een nieuwe APV en beleidsregels voor de gemeente Eemsdelta voorbereid. In hoofdstuk 4.6. wordt hierop nader ingegaan. Sinds 1 juli 2017 is de Wet aanpak woonoverlast van kracht. Met deze wet heeft een burgemeester de mogelijkheid gekregen om specifieke gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers in zowel huur- als koopwoningen. Het vergroot de wettelijke mogelijkheden die gemeenten hebben in de aanpak van woonoverlast. Maar daarvoor is dossiervorming een vereiste en moet ook de woningverhuurder al het mogelijke hebben gedaan om de overlast te beperken.

Als er sprake is van drugshandel vanuit (al dan niet bewoonde) panden is de burgemeester bevoegd om het pand te sluiten als er een handelshoeveelheid drugs wordt aangetroffen. De burgemeester maakt gebruik van deze bevoegdheid, conform de nog op te stellen beleidsregels en de Opiumwet.

4. Integrale aanpak en intensieve samenwerking

Een integrale aanpak is volgens ons nodig om verbetering te brengen in alle bovengenoemde vraagstukken. Een dergelijke integrale aanpak wordt hieronder uitgewerkt.

4.1 Proces: Vanaf eerste contact

4.1.1. In gesprek met andere concentratiegemeenten

Het is van belang afstemming te zoeken met andere concentratiegemeenten om zo grip op de situatie te krijgen. Dat gesprek is in Noordelijk verband met Leeuwarden en Groningen gestart. Het gaat daarbij om het inzichtelijk krijgen van de volgende punten:

- a) Meer inzicht te krijgen in de cijfers en uitwisseling van informatie;
- b) Meer inzicht te krijgen in wat andere steden binnen hun eigenstandige bevoegdheden doen aan de problematiek;
- c) Aan te sluiten bij of overlegstructuren te initiëren met andere gemeenten, VNG en Rijk.

4.1.2. Afstemming en vroegsignalering bij inschrijving

Wij stellen vast dat er nu te weinig afstemming is bij verschillende loketten. Dit leidt tot verkeerde verwachtingen en aannames van wat de ene partij zou 'moeten', om een andere partij de

mogelijkheid te bieden om 'verder' te kunnen. Het is van belang dat aan de voorkant een goede afstemming plaats vindt. Voor de duidelijkheid: dit betekent niet hetzelfde als 'aankloppen in Eemsdelta en een woning en uitkering opeisen'. In samenspraak worden vooraf afspraken gemaakt die niet vrijblijvend zijn.

Dit proces wordt gemeentelijk door de projectleider gecoördineerd en daarbij zijn betrokken:

- *Directie Mens en Maatschappij (zorg en veiligheid, WMO, Jeugdhulp, BW&O, CJG, Werk en Inkomen),*
- *Afdeling Burgerzaken,*
- *Welzijnswerk (Cadanz),*
- *Woningbouwcorporaties*

Binnen de formatie die beschikbaar is voor Openbare Orde en Veiligheid is ruimte vrij gemaakt voor de projectleider. Deze projectleider coördineert ook het overleg met het Actiecentrum Veiligheid en Zorg en het overleg op regionaal en nationaal niveau met andere gemeenten, VNG en Rijk.

Daarnaast is het van belang een algemene voorziening in te richten die de nieuwe inwoner na inschrijving bij Burgerzaken verder helpt en die bekend is met de doelgroep.

We richten een algemene voorziening in waar actief naar verwezen kan worden door de afdeling burgerzaken. De inwoner schrijft zich in en krijgt bij inschrijving een folder mee van de algemene voorziening. Het initiatief ligt dan bij inwoner. Burgerzaken kan ook bij het inschrijven al met de nieuwe inwoner overleggen of zij de gegevens aan de algemene voorziening mogen doorgeven. Hiervoor is voor de periode van 5 jaar een bedrag van € 75.000,- benodigd.

4.2 Algemene voorzieningen stimuleren

4.2.1. Inzet externe partij

De algemene voorziening wordt bij voorkeur ingericht met een cultuursensitieve partij die mensen kan begeleiden in de Nederlandse samenleving, het liefst met inzet van vrijwilligers uit de doelgroep, die hen naar een woning en opleiding/werk kan begeleiden. Tevens kunnen zij een taalondersteuningsproject inzetten. De gemeente Groningen werkt onder andere samen met Socio Na Trabou in de begeleiding naar werk en begeleiding van gezinnen. Dit levert een grote maatschappelijke meerwaarde op, omdat aan de doelgroep perspectief wordt geboden op scholing en werk en uiteindelijk een beter leven, minder maatschappelijke kosten en minder overlast en crimineel gedrag. Deze waarde is nauwelijks in geld uit te drukken en is de meest duurzame vorm om de overlast en criminaliteit te kunnen verminderen. De beloning van goed gedrag straalt uit op de samenleving. En nog veel belangrijker, volgende generaties krijgen daarmee een beter perspectief.

4.2.2. Hulpverleningsorganisaties

De verschillende (reguliere) hulpverleningsorganisaties kunnen al de nodige maatregelen treffen die tot hun reguliere werkzaamheden gerekend kunnen worden. Deze werkzaamheden blijven zij verrichten. Het volgende is wenselijk:

- Investeren in kinderen en jongeren, waarbij een regisseur wordt betrokken die de doelgroep goed kent, maar ook Caribische vrijwilligers als rolmodel worden gezocht.
- Het versterken van weerbaarheid van moeders en meiden.
- Het bieden van opvoedingsondersteuning.
- Coaching voor jongeren gericht op arbeidsvaardigheden door een partij met kennis van en ervaring met de doelgroep.
- Het vergroten van de seksuele weerbaarheid door bijvoorbeeld Sense Noord Nederland of Nu Niet Zwanger (GGD).
- Het zorgen voor dagbesteding vanuit de algemene voorziening.

- Jongeren losweken uit negatieve rolmodellen en rolmodellen inzetten die wél succesvol zijn.
- Coaching aan jongeren om wel vaardig op de arbeidsmarkt terecht te komen, opleidingen aanbieden (met drang en dwang waar nodig).
- Contact leggen met jongeren die nog in jeugddetentie of elders geplaatst zijn om een terugkeer naar de gemeente te begeleiden.

Veel expertise met betrekking tot de doelgroep is aanwezig bij de gezinscoach en de huidige betrokken CJG-medewerkers en zij worden ook regelmatig door collega's geconsulteerd als sprake is van vragen over de doelgroep. Deze medewerkers ondersteunen andere teams/afdelingen waar minder kennis over de doelgroep voor handen is. Overall zou het goed zijn om in te zetten op kennis over deze doelgroep en trainingen voor mensen aan de diverse loketten. Ook maatschappelijke partners als het onderwijs, politie, reclassering etc. zouden hier baat bij kunnen hebben. Hiervoor zijn trainingen beschikbaar (bijvoorbeeld bij Divosa). De samenwerking met het Werkplein zal verder uitgewerkt moeten worden. Er is al samenwerking gezocht met werkcoaches die gespecialiseerd zijn in deze doelgroep.

Caribische cultuurspecifieke inbreng is noodzakelijk. Cultuursensitief werken met Caribische Nederlanders staat nog in de kinderschoenen en zal de komende jaren extra aandacht nodig hebben. Het voorstel voor de algemene voorziening heeft hier onder meer betrekking op.

4.3 Maatwerk: Voorstel voor persoonsgerichte integrale aanpak met regie van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg Groningen

Een integrale aanpak van de problematiek is wenselijk. Doordat de problematiek complex is en zich vaak op verschillende gebieden tegelijk afspeelt, is het voor een succesvolle aanpak van de problematiek noodzakelijk om alle mogelijke interventiemethoden goed op elkaar af te stemmen. Daarbij is het wenselijk dat één partij, met een groot netwerk, een centrale rol speelt. Het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen beschikt over de benodigde kennis en een breed netwerk van ketenpartners die samenwerken en informatie met elkaar delen. Daarmee is ook de verbinding tussen de hulpverleningsketen en de strafrechtelijke keten gewaarborgd.

Het Zorg en Veiligheidshuis Groningen is al betrokken geweest bij de Antilliaanse jeugdgroepenaanpak in Eemsdelta en heeft jarenlange ervaring met een integrale aanpak van de Antillianenproblematiek in de gemeente Groningen. Zij kunnen deze aanpak uitbreiden naar Eemsdelta. Hiervoor is een bedrag van € 40.000,- benodigd voor een periode van 5 jaar. Daarna vindt een evaluatie plaats.

Voor een succesvolle aanpak van de problematiek is het noodzakelijk om alle mogelijke interventiemethoden goed op elkaar af te stemmen. Waarbij het doel is de overlast door problematische personen vanuit de Caribische gemeenschap te verminderen. De aanpak bestaat uit een aantal sporen, waarbij de samenwerking en afstemming wordt gezocht die cruciaal is om de aanpak te laten slagen. Het samenspel aan maatregelen en interventies moet leiden tot een succesvolle en merkbare aanpak en vermindering van overlast. De gemeentelijke projectleider dient hierover de ketenregie te houden.

Beoogde resultaten (output)

- Netwerkanalyse, gemeenschappelijke top X samenstellen.
- Per persoon een scenario en actieplan vaststellen en vastleggen.
- Deze persoonsgerichte aanpak (+broertjes, zusjes, omgeving) regisseren en uitvoeren met alle relevante ketenpartners.
- Er is een permanente verbinding tussen de hulpverleningsketen en de strafrechtelijke keten; afspraken zijn voor alle partijen kenbaar; alle afspraken zijn voor alle betrokkenen bindend.
- Elk plan bevat gezamenlijke afspraken over:

- repressiemiddelen,
- handhavingsmiddelen,
- toeleiding naar Zorg/Werk/Inkomen,
- Preventie (ook voor partners, broertjes, zusjes andere relevante derden).

Beoogde resultaten (outcome)

- Personen uit de top X veroorzaken geen of substantieel minder overlast door inzet van repressie, zorg en preventie.
- Maatschappelijke en/of persoonlijke teloorgang van personen uit de top X of hun sociale context is significant verminderd.

4.4 Mogelijkheden binnen het sociaal domein

4.4.1. Participatie, werk en inkomen

Het college van B&W kan een tegenprestatie opleggen als uiterste activeringsmiddel. Daarbij moet rekening worden gehouden met de persoonlijke situatie en omstandigheden. Het doel van de tegenprestatie is om maatschappelijk nuttige taken te doen als tegenprestatie voor een uitkering. Dit geldt voor iedereen met een uitkering. Als personen die overlast veroorzaken andere voorzieningen of interventies hebben geweigerd dan zou de tegenprestatie kunnen worden ingezet. Dat vereist wel dossieropbouw.

Het aanbieden van re-integratievoorzieningen heeft als doel dat de persoon dichter bij de reguliere arbeidsmarkt kan komen, zodat de kansen op werk toenemen. Het kan dus niet zo zijn dat er primair re-integratievoorzieningen worden aangeboden om er voor te zorgen dat mensen geen overlast veroorzaken. Uiteraard kan dat wel een welkom neveneffect zijn.

In de Participatiewet geldt de taaleis. Dit betekent dat de bijstandsgerechtigde de Nederlandse taal voldoende moet beheersen. Beheersing van de Nederlandse taal is nodig voor het verkrijgen, accepteren en behouden van een baan. Als het taalniveau onvoldoende is dan moet de bijstandsgerechtigde zich inspannen om dit te verbeteren. Zonder Nederlands te begrijpen en te spreken is het immers veel moeilijker om aan het werk en daarmee uit de bijstand te komen. Het is zaak dat men zich binnen een redelijke termijn inspant om een basisniveau te bereiken. Net als bij overige verplichtingen die de gemeenten aan iemand in de bijstand oplegt, kan het niet nakomen van afspraken over het volgen van taallessen of -cursussen gevolgen hebben voor de uitkering. Als iemand aantoonbaar en verwijtbaar niets of te weinig doet om het gewenste taalniveau te bereiken, kan dit leiden tot een verlaging van de uitkering oplopend tot wel 100%. In dat geval moet de gemeente altijd rekening houden met de persoonlijke omstandigheden van de bijstandsgerechtigde. Aan cliënten die niet aan de taaleis voldoen wordt door de gemeenten een traject aangeboden. Voor anderstaligen en Nederlanders met Nederlands als voertaal worden er taaltrainingen aangeboden bij het Noorderpoortcollege vanuit de zogenaamde WEB-middelen. Ervaring en signalen vanuit het Noorderpoortcollege leren dat Caribische Nederlanders in beide trajecten geen succesvolle resultaten boeken. Voor deze groep zal een aangepast traject moeten worden ontwikkeld waar niet alleen taal maar ook cultuuraspecten en studeer/werknemersvaardigheden aan de orde komen. Het voorstel is om te starten met traject voor 16 tot 27 jarigen (optie tot 35 jaar) in een groepsgrootte van 10 deelnemers. Het traject moet een advies voor verdere doorstroommogelijkheden richting onderwijs of arbeidsmarkt opleveren. Deelname aan het traject is een verplichting. Bij het niet voldoen of bewust te weinig inspanning volgt handhaving als het opleggen van een maatregel. Een dergelijk traject zal ongeveer €55.000 kosten.

Uiteindelijk wordt beoogd om vanuit een stabiele woonsituatie te kijken waar verder op ingezet moet worden (bijvoorbeeld gezondheid, inkomen en werk of dagbesteding). Hoe dat er exact uit komt te zien verschilt per casus. Dit is afhankelijk van de individuele hulpvragen en het betreft maatwerk. Maar altijd is het gewenste perspectief dat de mensen waar het om gaat als zelfredzame burgers binnen hun mogelijkheden in Nederland participeren in de samenleving.

Eventueel kan, net als in Rotterdam plaats vindt een positief remigratiebeleid worden gevoerd (betalen van reiskosten bij vertrek naar land van herkomst binnen het Caribisch gedeelte van het Koninkrijk). Rotterdam maakt hier gebruik van de mogelijkheden van de participatiewet. Om de verbinding tussen de doelgroep en Werk en Inkomen te maken, is het noodzakelijk dat een consulent vanuit Werk en Inkomen deelneemt aan de toekomstige maatwerktafel en in de algemene voorziening.

4.4.2. Wmo en Jeugdhulp

Binnen het team Jeugd en jongeren zijn jeugdconsulenten benoemd die eveneens werken als aandachtsfunctionaris voor Caribische gezinnen. Zij hebben behoefte aan een specifieke aanpak voor deze doelgroep en aan gespecialiseerde hulp afgestemd op de gezinnen.

Het team signaleert dat een 'outreaching' aanpak nodig is. De gezinnen komen vaak pas in beeld bij het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) wanneer de problematiek is geëscaleerd. Omdat gezinnen relatief lang wachten om hulp te zoeken, is de hulp die moet worden ingezet ook intensief of zwaar. De taalbarrière van ouders maakt dat daarnaast soms tolken nodig zijn voor effectieve ondersteuning.

4.5 Opsporing, handhaving en strafrechtelijke maatregelen

Voor jongeren moet duidelijk zijn dat criminele activiteiten niet worden getolereerd. 'Rolmodellen' die snel crimineel geld verdienen en daarmee weg komen, zijn slechte voorbeelden. Hard aanpakken, stapelen en veroordelen is noodzakelijk.

De inzet van onder andere de politie op deze doelgroep is sterk geïntensiveerd de laatste jaren. De doelstelling is dat het basisteam gezamenlijk focust op deze doelgroep, waardoor de informatiepositie wordt verbeterd en er meer grip op de doelgroep wordt verkregen. Dat leidt tot het vergroten van de openbare veiligheid, het voorkomen van maatschappelijke ondermijning en het ombuigen van negatief gedrag. Zo mogelijk moet het verbeteren van de informatiepositie in samenspraak met de doelgroep worden opgepakt.

In het basisteam wordt de focus gelegd op overlast veroorzakende en criminele individuen waar dat kan. De medewerkers gaan goed geïnformeerd op straat en zijn extra alert op activiteiten van de doelgroep. De politie en overige partners (Halt, reclassering, jongerenwerk) zijn zichtbaar aanwezig op plaatsen en tijden die er toe doen. Er wordt al contact gelegd wanneer er nog niets aan de hand is, waardoor signalen en ontwikkelingen sneller opgepakt kunnen worden en er meer (be)grip ontstaat. Zo wordt inzicht verkregen in de onderlinge verhoudingen van de doelgroep. Er moet worden gehandhaafd op overlast, overtredingen en criminaliteit. De focus ligt op het signaleren van afwijkend gedrag van een kleine doelgroep, waarbij etnisch profileren voorkomen moet worden. De politie constateert specifiek voor deze doelgroep in dit gebied dat er een aantal personen zijn die in het bijzonder Delfzijl gebruiken als schuilplek als ze elders in het land in een ruzie verwickeld zijn of als op Curaçao de grond onder de voeten te heet wordt. De Outlaw Motor Gang Hardliners Groningen, die voortkomt uit de verboden OMG Hell's Angels, heeft in Eemsdelta zijn basis en Caribische Nederlanders vormen de kern. Nieuwkomers worden vaak worden aangetroffen bij gezinnen die het al zwaar hebben.

Verder is duidelijk dat de Caribische Nederlanders in onze gemeente niet of nauwelijks zijn georganiseerd. Dat heeft voordelen, maar zeker ook nadelen. Het is nu lastig om een groot deel van de groep in een keer te bereiken.

In de problematiek en de doelgroep kunnen drie lagen worden onderscheiden. De (zware) criminaliteit wordt gezamenlijk bestreden door de politie en het Openbaar Ministerie. Er is een grotere categorie overlastveroorzakers die vaker met politie en justitie in aanraking komt. Deze

categorie is de doelgroep voor de persoonsgerichte integrale aanpak met het Actiecentrum Veiligheid en Zorg die in paragraaf 4.3 wordt voorgesteld. Tot slot is er een categorie die zorg en hulpverlening nodig heeft, die preventief werkt. Deze doelgroep kan geholpen worden door de nieuw op te zetten algemene voorziening (paragraaf 4.2) en de reguliere hulpverlening.

4.6 Benutten van de mogelijkheden binnen de APV

Momenteel worden er een nieuwe Algemene Plaatselijke Verordening en beleidsregels voor de gemeente Eemdelta voorbereid. De APV is een strafverordening, dat wil zeggen een regeling waarvan de overtreding met een strafsanctie wordt bedreigd. Het is wenselijk om in de APV een samenscholingsverbod op te nemen. De politie kan dan bij samenscholingen proces verbaal opmaken wegens overtreding van het samenscholingsverbod en tijdelijke verblijfsontzeggingen voor de duur van 12 uur of 14 dagen opleggen. Bij herhaaldelijke overtreding van het samenscholingsverbod behoort het opleggen van een gebiedsverbod voor een periode van maximaal drie maanden tot de mogelijkheden. Als het nodig is kan ook voor andere overlastgebieden een beleidsregel voor handhaving van het samenscholingsverbod vastgesteld worden. Aan de gebiedsverboden kan tevens een dwangsom gekoppeld worden en een meldingsplicht bij bijvoorbeeld evenementen.

In de APV zijn diverse overlastsituaties geregeld. Bij relevante APV artikelen inzake aanpakken overlast en onveiligheid kan aan de volgende interventies worden gedacht:

- Gebiedsverbod
- Preventief fouilleren/ messenverbod
- Verbod alcohol te nuttigen
- Samenscholingsverbod
- Overlastgebied aanwijzen
- Hinderlijk gedrag (openbare plaatsen en in of bij gebouwen)

5. Financiën

In deze notitie zijn een aantal voorstellen gedaan met personele en financiële consequenties. Het beschikbaar komen van deze middelen is onderdeel van de bespreking van de begroting 2022 van de gemeente.

De functie van projectleider wordt ingevuld binnen de bestaande formatie van team Openbare Orde en Veiligheid en leidt niet tot een extra financieel beslag.

Extra middelen zijn nodig voor:

- Ketenregie door het Zorg en Veiligheidshuis Groningen (ZVHG) (€40.000,- voor 5 jaar);
- Het inrichten van een algemene voorziening (75.000,- voor 5 jaar) (waarvan 40.000 uit budget jeugdzorg); en
- De pilot 'opstaptraining taal en cultuur'(55.000,- (eerst voor één jaar) (uit budget participatie).

De financiën die voor de uitvoering van dit beleid nodig zijn, kunnen deels worden opgevangen binnen de budgetten voor de uitvoering van de participatiewet en de jeugdzorg; Daarnaast stellen wij voor om voor de periode van 5 jaar vanaf 2022 €75.000,- per jaar beschikbaar te stellen voor dit beleid uit de begrotingsruimte (het resterend bedrag van €40.000 voor het ZVHG en €35.000 voor de algemene voorziening).